

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

PIRMOJI PAGALBA ĮVYKUS DANTIES TRAUMAI

Vadovas: R. Janonienė

Atsakingos vykdytojos: L. Pilpavičienė, G. Petronytė.

Vertinimo laikotarpis: 2018 m. gegužės mėn. – 2018 m. gruodžio mėn.

Pagrindimas. Išmušus dantį būtina suteikti tinkamą pirmąją pagalbą nuo kurios priklauso išmušto danties gydymo veiksmingumas bei išvengiama galimų danties komplikacijų. Replantuoto danties prognozė priklauso nuo laiko ir terpės, kurioje jis buvo transportuojamas iki replantacijos. Išmušto danties gijimas po replantacijos priklauso nuo potrauminio periodo trukmės (laiko praėjusio nuo danties išmušimo iki replantacijos) ir danties laikymo sąlygų.

Vertinimo tikslas – apžvelgti mokslo įrodymus apie intervencijas, taikomas įvykus danties traumai.

Medžiaga ir metodai. Mokslinių publikacijų paieška atlikta duomenų bazėse: MEDLINE (per Pubmed), Cochrane Database of Systematic Reviews (per Cochrane library), CENTRAL (per Cochrane library), EBSCOhost (per EBSCO Publishing), SpringerLink bazėse. Į apžvalgą įtrauktos anglų kalba paskelbtos sisteminės apžvalgos, literatūros apžvalgos, tyrimai ir rekomendacijos, publikuotos 2008 m. sausio mėn. – 2018 m. rugsėjo mėn.

Rezultatai. Duomenų bazėse buvo rasti 809 straipsniai, iš jų atrankos kriterijus atitiko 8 straipsniai: 2 sisteminės apžvalgos, 2 literatūros apžvalgos, 4 moksliniai straipsniai ir 4 rekomendacijos. Analizuotose sisteminėse apžvalgose ir literatūros apžvalgose rekomenduojama daugybė išmušto danties saugojimo bei transportavimo terpių, kai nėra galimybių išmuštą dantį skubiai replantuoti. In vitro tyrimai rodo, kad Viaspan, Euro-Collins ir Hanko subalansuotos druskos tirpalas yra itin veiksmingos terpės išmuštam dančiui transportuoti, tačiau jos neprieinamos visuomenėje bei aukšta jų įsigijimo kaina. Yra pakankamai mokslo įrodymų, kad pienas yra tinkama terpė laikinai (iki 2 val.) transportuoti išmuštą dantį. Tyrimai rodo, kad natūralios terpės (propolis, kokoso vanduo, žalios arbatos ekstraktas ir kt.) yra tinkamos išmuštam dančiui transportuoti, tačiau jų ribotas prieinamumas įvykus nelaimingam įvykiui. Išmušto danties nerekomenduojama laikyti rūgščiame piene, sportiniame gėrime „gatorade“, kontaktinių lęšių skystyje bei vandenyje iš vandentiekio. Viename atvejo tyrime nustatyta, jog nesėkmingos replantacijos rizika didėja, jei išmuštas dantis laikomas sausoje terpėje lyginant su jo laikymu piene. Kitas atvejo tyrimas nenustatė statistiškai reikšmingo ryšio tarp danties laikymo terpėse (piene, fiziologiniame tirpale, seilėse bei vandenyje) ir sėkmingos replantacijos. Vieno atvejo tyrimo duomenimis, ilgesnis laikotarpis, praėjęs nuo danties išnirimo iki kreipimosi į specializuotą gydymo įstaigą, didina uždegiminės šaknų rezorbcijos išsivystymo riziką. Nei vienas atvejo tyrimas nenustatė statistiškai reikšmingo ryšio tarp laikotarpio iki replantacijos ir sėkmingos replantacijos. Analizuotose rekomendacijose pateikiami išmušto danties pirmosios pagalbos teikimo veiksmai.

Išvados. Iš analizuotų terpių įvykus nelaimingam įvykiui rekomenduojama išmuštą dantį laikinai (iki 2 val.) laikyti vėsioje, mažesnio riebumo piene, atsižvelgiant į jo savybes, lengvą prieinamumą visuomenei ir mažą kainą bei nedelsiant kreiptis į odontologines paslaugas teikiančią įstaigą. Mokslinių įrodymų apie laikotarpio iki replantacijos įtaką sėkmingam danties gijimui po danties traumos trūksta.